

Avoimien yliopistojen opetus Suomessa 2014 -2018

1 AVOIMEN YLIOPISTO-OPETUKSEN VALTAKUNNALLINEN STRATEGIA

Avoimien yliopistojen opetuksen valtakunnallisessa strategiassa esitetään avoimien yliopistojen opetuksen valtakunnalliset tavoitteet. Strategian 2014–2018 saatekeskustelu käytiin Avoimien yliopistojen foorumin strategiaseminaarissa kesäkuussa 2013. Tekstin tuotti työvaliokunta. Strategia on hyväksytty Avoimien yliopistojen foorumin kokouksessa 31.10.2013. Sen toteuttamiseksi laaditaan vuosittain toimintasuunnitelma.

Yliopistojen tehtävä on (Yliopistolain 2 §) edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä, antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Tehtäviään hoitaessaan yliopistojen tulee edistää elinikäistä oppimista, toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistää tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Saman lain 7 §:ään perustuen yliopistot voivat järjestää myös täydennyskoulutusta ja avointa yliopisto-opetusta.

Yliopistot organisoivat avoimien yliopistojen opetuksen profiilinsa mukaisesti. Avoimien yliopistojen opetuksen valtakunnallisen strategian tavoitteet ovat ohjeellisia. Avoimien yliopistojen toimijat ovat aktiivisia verkostoissaan, aloitteellisia yliopistojensa strategiatyössä ja tekevät esityksiä avoimien yliopistojen opetuksen kehittämiseksi.

2 MITÄ AVOIN YLIOPISTO-OPETUS ON

Avoimien yliopistojen opetus toteuttaa yhteiskunnallista perustehtäväänsä koulutuksellisen tasa-arvon edistäjinä. Se tarjoaa kaikille kansalaisille koulutustaustasta ja iästä riippumatta mahdollisuuden osallistua yliopistojen opintoihin. Avoimet yliopistot ovat merkittäviä yliopistollisen aikuiskoulutuksen ja elinikäisen oppimisen toteuttajia ja tärkeitä toimijoita yliopistojen ja yhteiskunnan välisessä vuorovaikutuksessa.

Avoimien yliopistojen opetus on yliopistollista aikuiskoulutusta. Aikuiskoulutus on (Tilastokeskus) ohjattujen oppimistilaisuuksien järjestämistä aikuisille, jotka aikaisemmin päättäneen tai keskeyttäneen koulujärjestelmäkoulutuksen jälkeen tavallisesti toimivat tai ovat toimineet työelämässä. Tunnusomaista on, että koulutus on erityisesti aikuisia ajatellen järjestettyä ja organisoitua.

Avoimien yliopistojen opetuksen opintosuoritukset ovat tutkinnonosia ja ne vastaavat yliopistojen tutkinto-opetuksen suorituksia. Yliopistot toteuttavat avointa yliopistojen opetusta järjestämällä sen itse tai yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa. Vastuu opetuksen laadusta on yliopistolla. Vuonna 2012 yliopistojen itse järjestämään opetukseen osallistui 108 145 opiskelijaa ja oppilaitosyhteistyönä järjestettyyn opetukseen 29 729 opiskelijaa.

Avoimien yliopistojen opetus on suunniteltu erityisesti työn ohessa osa-aikaisesti opiskelevien aikuisten tarpeisiin. Se antaa aikuisopiskelijalle mahdollisuuden päivittää ja kehittää osaamistaan sekä hankkia lisäpätevyyttä ja siten parantaa asemiaan työmarkkinoilla. Aikuisopiskelijat voivat opiskella avoimia yliopistojen opintoja myös tutkintotavoitteisesti itselleen sopivassa tahdissa. Lisäksi opiskelijat voivat kartuttaa sivistyksellistä ja sosiaalista pääomaansa ja kehittää itseään omaehtoisesti avointen yliopistojen opintojen avulla.

Yhteiskunta odottaa yliopistolta, että toisen asteen koulutuksesta päästään viivytyksettä yliopisto-opintoihin ja opiskelijat valmistuvat tavoiteajassa. Avoimella yliopistolla on tärkeä rooli opintojen nivelvaiheessa, opiskelijan siirtyessä toisen asteen opinnoista yliopisto-opintoihin. Opiskelija voi hyödyntää lukion jälkeisen välivuotensa panostamalla avoimiin yliopisto-opintoihin, jotka hän voi yliopiston tutkinto-opiskelijaksi päästyään sisällyttää osaksi tutkintoaan. Avoimessa yliopistossa yliopistollinen opiskelutapa tulee opiskelijalle tutuksi ja hänen oppiaine- ja tieteenalakohtainen osaamisensa kasvaa. Avoin yliopisto-opetus vastaa myös alumnien koulutustarpeisiin.

Yliopistojen tutkinto-opiskelijoille avoimen yliopiston opinnot tarjoavat hyvän laajennuksen sivuainevalikoimaan, monipuolistavat opintojen suoritustapoja, nopeuttavat opintoja ja tutkintojen valmistumista sekä luovat edellytyksiä työurien pidentämiseen valmistumisen jälkeen.

Avoin yliopisto-opetus rahoitetaan valtion budjettivarojen osana yliopistojen perusrahoitusta sekä opintomaksuilla. Avoimessa yliopisto-opetuksessa suoritettujen opintopisteiden arvot ovat yksi yliopistojen tulosperustaisen rahoitusmallin kriteereistä. Avoimen yliopisto-opetuksen maksut perustuvat yliopistolakiin 24.7.2009/558 ja valtioneuvoston asetukseen yliopistojen toiminnassa perittävistä maksuista 1082/2009. Asetuksen mukaan yliopiston perimä maksu voi olla enintään 10 euroa/opintopiste, mikä on alle omakustannusarvon.

3 AVOIMEN YLIOPISTO-OPETUKSEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA TULEVAISUUS

Toimintaympäristö

Yhteiskunnalliset muutokset, kuten kansainvälistyminen ja kilpailuympäristön muutokset, väestörakenteen muutokset, yleinen koulutustason nousu ja korkeakoulumaisen osaamisen tarpeen lisääntyminen, työurien pirstaleisuus ja ammatinvaihtamisen yleistyminen sekä tieto- ja viestintätekniikan nopea kehittyminen vaikuttavat koko suomalaiseen yhteiskuntaan, myös avoimen yliopisto-opetuksen toimintaedellytyksiin. Merkittäviä haasteita asettaa myös taloudellinen taantuma sekä tarve pidentää kansalaisten työuria. Hallitusohjelmaan on kirjattu tavoite nostaa Suomi maailman osaavimmaksi kansaksi. Aikuiskoulutuksen rooli yleisen sivistystason nostajana ja osaamisen lisääjänä on vahvistunut. Samalla voidaan todeta, että aliedustettujen ryhmien osallistuminen aikuiskoulutukseen ei ole merkittävästi lisääntynyt.

Yliopistot ovat muutoksessa. Vuoden 2010 alusta voimaan tullut uusi yliopistolaki teki yliopistoista aiempaa itsenäisempiä. Valtion harjoittama ohjaus on keventynyt. Korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen seurauksena yliopistojen määrä on vähentynyt. Yliopistojen koulutusrakenteet ovat niin ikään voimakkaassa muutoksessa: laaja-alaisia kandidaatintutkintoja, oppiaineiden yhteisiä perusopintoja, tutkinnon jälkeisiä erikoistumisopintoja jne. on tekeillä tai toteutettuna. Näiden lisäksi yliopistojen koulutusvastuita ja korkeakoulujen opiskelijavalintoja uudistetaan parhaillaan. Myös yliopistojen sisäisiä organisaatiouudistuksia on meneillään. Edellä mainituilla muutostekijöillä on suorat vaikutukset myös avoimeen yliopisto-opetukseen.

Myös yliopistollisen aikuiskoulutuksen tehtäväkenttää ja rakenteita on viime vuosina uudistettu. Elinikäisen oppimisen periaate on kirjattu yliopistolakiin. Yliopistot linjaavat omissa strategioissaan suhtautumisensa elinikäisen oppimisen edistämiseen.

Avoimen yliopisto-opetuksen rahoituksen muutokset: toimintasidonnaisuuden poistuminen, siirtyminen osaksi yliopistojen perusrahoitusta ja muuttuminen puhtaasti tulosperustaiseksi, suuntaavat osaltaan toimintaa ja korostavat yliopistojen sisällä tapahtuvaa päätöksentekoa ja resurssien jakoa entisestään. Yliopistoilla on vastuu koulutuksensa kokonaisuudesta ja koulutuspoliittisten tavoitteiden saavuttamisesta.

Valtion ja kuntien talouden kiristyminen sekä kuntakentän rakennemuutokset ovat heijastuneet erityisesti vapaan sivistystyön oppilaitosten kanssa yhteistyössä järjestettäviin avoimiin yliopisto-opintoihin, joiden tarjonta ja opiskelijamäärät ovat laskeneet viime vuosina. Alueellisen saavutettavuuden haasteet edellyttävät opetuksen pedagogisten ratkaisujen ja yhteistyökonseptin jatkuvaa uudelleenarviointia. Vapaan sivistystyön kehittämissuunnitelman toimeenpano vaikuttaa myös avoimen yliopisto-opetuksen järjestämisen edellytyksiin.

Avoimen yliopisto-opetuksen asema koulutusmarkkinoilla on muutoksessa: esim. verkon avoimet oppimateriaalit, globaali massaverkkokurssien tarjonta, monipuolistuva avoin ammattikorkeakouluopetus ja erikoistumiskoulutukset kilpailevat samoista opiskelijoista avoimen yliopisto-opetuksen kanssa. Maamme koko julkinen koulutustarjonta, mukaan lukien avoin yliopisto-opetus, on vuodesta 2015 lähtien koottuna yhden luukun periaatteella Opintopolku.fi -verkkopalveluun, mikä tulee vaikuttamaan myönteisesti myös avoimen yliopisto-opetuksen näkyvyyteen koulutusmarkkinoilla.

Avoimen yliopisto-opetuksen merkitys yliopiston tutkinto-opiskelijoiden opintoaikojen lyhentämisessä sekä tutkintojen suorittamisen ja läpivirtauksen tehostamisessa on tiedostettu monissa yliopistoissa, minkä seurauksena on tehty järjestelyjä tutkinto-opiskelijoiden opiskelun mahdollistamiseksi avoimen yliopiston puolella. Tämä muuttaa osaltaan avointa yliopisto-opetusta järjestävien yksikköjen tehtäväkenttää.

Tieto- ja viestintäteknikan ja niihin kytkeytyvän kuluttajakulttuurin nopea kehitys asettaa suuria haasteita avoimen yliopisto-opintojen viestinnän, palvelujen ja opetuksen toteutuksen kehittämiseksi. Henkilökohtaisten opintopolkujen monimuotoistumisen ja koulutusjärjestelmän muutosten aiheuttama neuvonta- ohjauspalvelujen kysynnän kasvu lähivuosina on niin ikään haaste, johon avoimen yliopiston toimijoiden on kyettävä vastaamaan kustannustehokkaasti.

Arvoperusta

Avoimen yliopisto-opetuksen arvoperustana on yksilön oikeus elinikäiseen oppimiseen ja sivistykseen. Toiminnan tavoitteena on parantaa yksilön tietoja ja taitoja, osaamista ja ammattitaitoa, mahdollistaa koulutustason nostaminen sekä edistää henkilökohtaista kehittymistä, aktiivista kansalaisuutta, sosiaalisia taitoja ja työllistymistä.

Avoimen yliopiston toimintaa ohjaavat seuraavat arvot:

- totuudellisuus, kriittisyys ja akateeminen sivistys
- aikuinen oppijana
- elinikäinen oppiminen
- koulutuksellinen tasa-arvo
- joustavuus ja saavutettavuus
- yliopiston varmistama korkea laatu
- yhteistoiminnallisuus ja vaikuttavuus
- avoimuus

Toiminta-ajatus

Avoin yliopisto-opetus antaa kaikille yliopisto-opinnoista kiinnostuneille monipuolisen mahdollisuuden suorittaa yliopistojen opetussuunnitelmien mukaisia opintoja. Avoin yliopisto-opetus on kiinteä osa yliopistojen elinikäisen oppimisen ja aikuiskoulutuksen kokonaisuutta. Avoin yliopisto-opetus avaa erillisvalintojen kautta opintopolun tutkinto-opiskelijaksi.

Avoin yliopisto-opetus edistää koulutuksellista ja alueellista tasa-arvoa sekä yliopistollisten opintojen saatavuutta ja toteuttaa näin aktiivisesti yliopiston yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen tehtävää.

Näkemys tulevaisuudesta

Avoimien yliopisto-opetus on kiinteä ja kehittynyt osa suomalaista yliopistokoulutusta, joka tarjoaa mahdollisuuden myös osa-aikaiseen tutkintotavoitteiseen opiskeluun. Joustavien, aikuiskoulutuksellisten ja verkkoa hyödyntävien opintojen avulla opiskelijat hankkivat avoimissa yliopisto-opinnoissa sivistystä, osaamista ja pätevyyttä. Avoimen yliopiston opintosuoritusten perusteella on mahdollista siirtyä tutkinto-opiskelijaksi yliopiston erillisvalintojen kautta tai saada tutkinto tiedekunnan myöntämänä.

Yliopistot vahvistavat avoimen yliopisto-opetuksen toimintaedellytyksiä. Avoimet yliopistot toteuttavat yliopistojensa strategioita ja mahdollistavat yliopisto-opinnot kaikille, erityisesti osa-aikaisille aikuisopiskelijoille. Lisäksi ne tarjoavat tutkinto-opiskelijoille mahdollisuuden laajentaa sivuainevalikoimaansa, monipuolistaa opintojensa suoritustapoja ja nopeuttaa tutkintojen suorittamista.

Avoimien yliopisto-opetusta on saatavissa eri puolilla Suomea. Opintotarjonta vastaa tarkoituksenmukaisella tavalla alueellisiin osaamisen kehittämistarpeisiin. Opintoja on tarjolla myös laajempina, työelämälähtöisinä osaamiskokonaisuuksina. Yhteistyössä vapaan sivistystyön oppilaitosten kanssa toteutetaan ohjauksella tuettuja opintopolkuja, joita myöten myös aliedustettujen ryhmien yliopistotasoinen opiskelu mahdollistuu.

Avoimet yliopistot toimivat verkko-opetuksen, verkkopedagogiikan ja etäopetusmenetelmien asiantuntijoina ja edelläkävijöinä yliopistoissaan.

Opinnot ja toimintamuodot

Avoimien yliopisto-opetusta ovat yliopistotutkinnon osat, jotka yliopisto on hyväksynyt järjestettäväksi avoimina yliopisto-opintoina. Avoimien yliopisto-opetus on yliopiston opetussuunnitelmien mukaista.

Yliopistot järjestävät avoimia yliopisto-opintoja itse sekä yhteistyössä muiden koulutusorganisaatioiden, erityisesti vapaan sivistystyön oppilaitosten kanssa.

Avoimiin yliopisto-opintoihin ei yleensä aseteta pohjakoulutusvaatimuksia. Opinnot suunnitellaan kaikille avoimiksi ja tasavertaisesti saavutettaviksi eikä niitä järjestetä rajatulle kohderyhmälle. Avoimet yliopistot etsivät opintoihin aktiivisesti uusia opiskelijaryhmiä koulutus- ja työelämätaavoitteiden saavuttamiseksi. Aikuisopiskelijoille tarjottavat ohjaus- ja neuvontapalvelut ovat olennainen osa toimintaa.

Yhteistyö, verkostoituminen ja edunvalvonta

Avoimen yliopiston foorumi on yhteistyöverkosto, jonka toimintaan osallistuvat kaikki avoimien yliopisto-opetusta järjestävät yliopistot. Foorumi hakee ja edistää mahdollisuuksia avoimen yliopisto-opetuksen kehittämiseen yhteistyössä yliopistojen, UNIFIn, opetus- ja kulttuuriministeriön, elinikäisen oppimisen neuvoston, työ- ja elinkeinoministeriön, vapaan sivistystyön organisaatioiden sekä muiden aikuiskoulutuksen toimijoiden (mm. UCEF:n) kanssa. Foorumi hakeutuu aktiivisesti yhteistyöhön vastaavien eurooppalaisten toimijoiden kanssa.

Avoimen yliopiston foorumin tehtävänä on

- edistää avoimen yliopisto-opetuksen yhteisten toimintaperiaatteiden luomista ja toteuttamista ja yliopistojen välistä yhteistyötä
- koulutuspoliittinen vaikuttaminen ja edunvalvonta
- lisätä avoimen yliopisto-opetuksen tunnettuutta
- tukea yliopistojen yhteiskunnallista ja alueellista tehtävää

- tukea avointa yliopisto-opetusta koskevien tietojärjestelmien ja sähköisten palvelujen kehitystyötä sekä yliopistoissa että valtakunnallisesti
- jakaa avoimen yliopisto-opetuksen järjestämiseen ja kehittämiseen liittyviä kokemuksia ja hyviä toimintakäytäntöjä
- jakaa parhaita kansainvälisen yhteistyön käytäntöjä

Avoimen yliopiston foorumilla on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, työvaliokunta sekä pysyviä ja määräaikaista työryhmiä, joilla on yhteinen verkkopohjainen työskentely-ympäristö. Foorumi ja sen työvaliokunta kokoontuvat säännöllisesti ja järjestävät vuosittain valtakunnalliset neuvottelupäivät.

Avointa yliopisto-opetusta järjestävät yliopistot ylläpitävät konsortiota, jonka tehtävänä on vastata valtakunnallisen Avoinyliopisto.fi-verkkopalvelun ylläpidosta ja kehittämisestä. Avoinyliopisto.fi on kansalaispalvelu, jonka kautta opintotarjonta ja keskeinen avointa yliopisto-opetusta koskeva tieto on löydettävissä kootusti samasta paikasta. Palvelu korvautuu Opintopolku.fi -palvelulla vuonna 2015.

4 TAVOITTEET 2014 - 2018

1. Avoimen yliopisto-opetuksen perustehtävää ja toimintaedellytyksiä vahvistetaan osana yliopistojen elinikäistä oppimista ja yhteiskunnallista vuorovaikutusta. Avoimen yliopisto-opetuksen järjestämisen ja kehittämisen taloudellisia toimintaedellytyksiä vahvistetaan yliopistoissa. Avoimia yliopisto-opintoja hyödynnetään entistä laajemmin osana yliopistojen opiskelijavalintoja.
2. Avoimilla yliopisto-opinnoilla ja niistä kootuilla laajemmilla osaamiskokonaisuuksilla vastataan joustavasti erilaisiin yhteiskunnan, työelämän ja kansalaisten osaamis- ja sivistystarpeisiin. Opiskelijoiden ja opintosuoritusten määrä kasvaa.
3. Avoimet yliopistot varmistavat ja kehittävät toimintansa laatua yliopistojensa laatuvaatimusten ja palautejärjestelmien mukaisesti sekä omassa että yhteistyötahojen kanssa järjestetyssä koulutuksessa.
4. Avointa yliopisto-opetusta kehitetään aikuisopiskelijan opintopolkuna tutkintoon johtaviin opintoihin.
5. Avoimen yliopisto-opetuksen sähköisiä palveluita ja tietojärjestelmiä kehitetään osana yliopistojen järjestelmiä sekä kansallisia tietojärjestelmiä. Varmistetaan Opintopolku.fi -palvelun toimivuus avoimen yliopisto-opetuksen kannalta.
6. Avoimien yliopistojen kansainvälistä verkostoitumista lisätään erityisesti EU-tasolla.
7. Edistetään aikuisten oppimisen edellytyksiä kehittämällä oppimisympäristöjä sekä opintoneuvonta- ja ohjauspalveluja yhteistyössä alueellisten viranomaisten kanssa.
8. Avoimet yliopistot tehostavat keskinäistä, vapaan sivistystyön toimijoiden sekä avointen ammattikorkeakoulujen kanssa tehtävää yhteistyötä sekä alueellista verkostoitumistaan.
9. Tehostetaan avoimeen yliopisto-opetukseen liittyvää tiedonkeruuta ja tietoon perustuvaa vaikuttamista.

5. STRATEGIAN PÄIVITTÄMINEN

Suomen avoimet yliopistot ovat yhteistyössä laatineet valtakunnallisen strategian aiemmin vuosina 2004 ja 2009. Strategia 2009–2013 päivitettiin vuonna 2010 yliopistolain sekä avointa yliopisto-opetusta koskevien uudistusten tultua voimaan.

Valtakunnallista avoimen yliopisto-opetuksen strategiaa päivitetään avoimien yliopistojen yhteistyönä yhteisesti sovittavalla tavalla, mm. arvioimalla avoimen yliopisto-opetuksen kehitystä eri yliopistoissa ja arvioimalla Avoimen yliopiston foorumin toimintaa toimintakertomuksen laadinnan yhteydessä.

LIITE: AVOIMEN YLIOPISTO-OPETUKSEN KANNALTA TÄRKEIÄ TIETOLÄHTEITÄ

- Avoimen yliopisto-opetuksen valtakunnallinen strategia 2011–2013:
<https://groups.uta.fi/mod/resource/view.php?id=16343>
- Yliopistoja koskevat lait ja säädökset
http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/yliopistokoulutus/lait_ ja_saaedookset/?lang=fi
- Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma 2011–2016
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2012/liitteet/okm01.pdf?lang=fi>
- OKM TTS 2014–2017
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2011/liitteet/OKM1.pdf?lang=fi>
- Rakennetyöryhmän muistio
http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2013/kk_koulutusrakenteet.html?lang=fi
- Koulutustili-selvitys
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2012/liitteet/tr27.pdf?lang=fi>
- Koulutuksellisen tasa-arvon strategia
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2012/liitteet/tr28.pdf?lang=fi>
- Elinikäisen ohjauksen kehittämisen strategiset tavoitteet
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2011/liitteet/tr15.pdf?lang=fi>
- Erikoistumiskoulutustyöryhmän muistio:
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2013/liitteet/tr07.pdf?lang=enKy>
- Kytkös-hanke (erikoistumiskoulutukset):
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2012/liitteet/okm22.pdf?lang=fi>
- AIMA -raportti (TaY:n yliopistollisen aikuiskoulutuksen mallinnushanke)
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-9052-1>
- Aikuiskoulutuksen kokonaisuudistus 2008:
http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2008/Korkeakoulujen_aikuiskoulutuksen_nykytila_ ja_ kehittamiskohteet.html?lang=fi
- Valtakunnalliset tilastot 2010–2012:
<http://vipunen.csc.fi/fi-fi/yliopistokoulutus/avoinyo/Pages/default.aspx>
- Avoimen yliopiston arviointi (2002): http://www.kka.fi/files/114/KKA_602.pdf
- Avoimen yliopiston historiasta, tehtävästä ja diskursseista - Nina Haltian väitöskirja:
<https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/84903/AnnalesC352Haltia.pdf?sequence=1>
- Avoimen väylä mm.: Piesanen: <http://ktl.jyu.fi/img/portal/11508/G020Piesanen.pdf>;
Alho-Malmelin: <https://www.doria.fi/handle/10024/59527>
- Uudet yliopistot ja uudistuvat ammattikorkeakoulut (ei verkkojulkaisuna)
https://www.opettajantietopalvelu.fi/tuoteryhmat/tuote/Jouko_Narikka_Eerikki_Nurmi/Uudet_yliopistot_uudistuvat_ammattikorkeakoulut/100038587.html
- Tietojärjestelmäkehitys:
 - Opintopolku-palvelu:
<https://confluence.csc.fi/display/oppija/Oppijan+verkkopalvelut+-+Opetushallituksessa+toteutettavien+palveluiden+wiki-alue>
 - Raketti-hankekokonaisuus: <https://confluence.csc.fi/display/RAKETTI/RAKETTI-hanke>
- Yhteistyökäytänteiden kehittäminen:
http://www.kesayliopistot.fi/filebank/100-yhteistyokaytanteiden_kehittaminen_netti.pdf